

IANUARIE 1987

EDITATĂ ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN
DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

Sărbători de lumină ale patriei

Poposind în acest început de timp, poposim de fapt, în urarea veche, plină de optimism și adevăr, rostită sau simțită de fiecare generație, de la Traian și Decebal încoace și perpetuată cu aleasă emoție în Evul demn pe care îl trăim. Bun venit, An Nou, pe plai românesc, pe Obcine de Bucovină! Bun venit, Ianuarie — piatră de temelie în marea și durabila istorie pe care atât de drept și frumos o numim Epoca Ceaușescu.

Începem un an și prefațăm un an, cu aceeași urare, de peste două mii de ani. Sintem, după atita curgere de vreme, tot aici, stăpini peste un scut de pământ rotund ca o piine pe care Carpații — oșteni pașnici — odihnesc precum nemuritoare ziduri de Cetate.

Încă de la prima clipire a lui ianuarie pregătim, cu gând curat și forțe innoite, simbolica sămință pentru „brazda bună de sub plug”.

Semne bune anul are în țara întregă, în Bucovina cu izvoare de cleștar și codri odihnind în zestre de omăt.

...Am încheiat anul cu o depășire de peste șapte sute milioane lei. În 1987 vom putea vorbi despre rulmenții produși la Suceava, despre prima linie de troleibuze din același oraș, despre alte impetuase împliniri.

Clapoșelul sună în fiecare recreație pentru aproape o treime din populația județului, pe scena de stegar înflorat a Bucovinei se desfășoară întrecerile grandiosului Festival național „Cintarea României”... Bucovina respiră, la fel ca întregul pământ românesc, ritmic, armonios. Ianuarie 1987:

— 7 ianuarie, zi-simbol pentru personalitatea de primă dimensiune a științei românești, ziua de lumină a tovarășei academiciane doctor inginer Elena Ceaușescu, revoluționarul investit cu înaltă muncă de răspundere la cirna destinelor noastre, savantul de renume mondial, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului;

— 24 ianuarie — Unirea visată de veacuri și împlinită acum 128 de ani;

— 26 ianuarie — Ziua Omului cu nume de țară, ziditor al Epocii cu nume de Om, Epoca demnității noastre, Epoca Nicolae Ceaușescu. Ziua în care, ca un străluminat simbol al istoriei în anul Marii Uniri — pământul românesc, roditor de mari bărbați, ni l-a dat pe cel ce, contopindu-se cu idealurile de libertate, dreptate și progres, și-a înclinat întreaga viață acestor nobile țeluri, operă de edificare comunistă a României. Erou între eroii națiunii, Erou al păcii, un Om de adincă și neclintită omenie!

O lună densă, o lună temelie, sub zodia de lumină și certitudine a Erei ce-o zidim.

La mulți ani, iubiți conducători! Semne bune anul are...

George OSTAFI

Pictură de Cornelia IONESCU

PARTIDUL ȘI ȚARA

În ianuarie Partidul și Țara au chipul Marelui Erou immaculată e inima Sa puternic e glasul cu care rosteste în lume dorul de pace memoria Lui e vatra de jar din care se aprind făclile neamului peste Carpați lumina ninge cu faptele Sale așternute pe drumul de glorie al poporului

Ovidiu SEGĂRCEANU

GÎNDUL EI ASEMENI COLUMNEI

Dintre fiicele Patriei Ea e cea mai apropiată destinului acestui Timp fără pereche, gândul Ei asemeni Columnei pe care stă întipărit viitorul, privirea Ei adăpostește miracolul iubirii de oameni, al jertfei pentru idealul ca Țara—Grădina să se cheme în veci România. Aproape de Ea cuvintele noastre se prefac în urare și partea cea mai strălucitoare de cîntec

I se așează pe frunte!

Ion M. MANOLE

A PRIVI

EMINESCU 1887

Eminescu trecea sfîrșitul anului '86 la Mănăstirea Neamțului.

Cineva consemnează cele două obiecte ale sale din refectoriu — o cană de apă și o lingură de lemn. Le vom putea reține ca simbol — austeritate estompată de cețurile muntelui. În ianuarie '87 poetul este senin și-i va scrie lui Vlahuță. E reținut dar ferm în a-și apăra demnitatea. Grija ce-o vor avea pentru el, la Botoșani, Henrieta și Cornelia Emilian pare accentuată de resentimentul ce ele nutreau pentru „bălăucă”. În septembrie se întoarce de la băi de la Hall și rămîne în Botoșani pînă la sfîrșitul anului.

Kamadeva, publicată în Convorbiri literare din 1 iulie 1887, era scrisă cu zece ani înainte. Gînduri de-acum îl făcuseră s-o roteze din memorie pe bucăți de hîrte mototolită.

*„Cu săgeata-i otrăvită
A sosit ca să mă certe
Fiul cerului albastru
Ș-al iluziei deșerte”.*

Către sfîrșitul anului plănua scrisoare către Veronica, singura aducătoare de zi de sărbătoare.

M. T.

autograf

GRIGORE ILISEI

Nord românesc

Ținut al Nordului românesc. Pământ cu rotunjimi de acior, înginind parcă un cîntec nesfîrșit și răscolitor sub bolțile de cleștar ale cerului. „Munți unde zăpezile torc lenes”, cum spune poetul Nicolae Labiș, în ale cărui priviri au fulgerat aceste frumuseți, distilate apoi în metafore fără moarte. Înălțimi domoale, cu învelșuri de brazi, de fagi, ori cu pomăt de livezi, unde primăvara te orbește scipitul alb al jărătecului de floare, iar toamna sticlirea de bijuterie a merelor coapte. Înălțimi dulci tăiate de lăcările argintate ale apelor, pe văile cărora oamenii și-au durat de secole așezările, frumoase precum privești în mijlocul cărora s-au ivit.

Oriunde te-aj îndrepta din Fălticeni nu-ți vor lipsi o clipă prilejurile de incitare sufletească. Ca și orașul, care în multe privințe e o sinteză a meleagurilor în care s-a născut, împrejurimile îți oferă cu dărnicie peisaje odihnitoare, variațiuni nesfîrșite ale lirismului naturii, așezări omenesti pe potrivă, cu oameni gospodari, care sfințesc locurile, îmbogățindu-le cu nouă podoabă, precum și numeroase și tulburătoare urme de veche și nouă spiritualitate. Probeta, Rișca, Dolhești, Baia, Slatina, iată o salbă de cititorii, ce închid în ele o istorie glorioasă. La Rișca a fost surghiunit în vremuri de revoluție Mihail Kogălniceanu, la Slatina și-a imaginat Costache Negruzzi shakespeariana scenă a uciderii boierilor din capodopera sa „Alexandru Lăpușneanu”. Pământul a fost scîldat cu sînge pentru a i se apăra libertatea. E suficient să amintim de lupta de la Baia, din timpul lui Ștefan cel Mare, sau de Mălini 1944, de luptele împotriva fascismului.

Aproape nu există localitate în care să nu se fi născut, să nu fi viețuit o personalitate a culturii românești. La Preutești este leagănul lui Nicolae Beldiceanu, la Spătărești cel al lui Matei Millo, la Rotopănești al lui Neculai Istrati, la Mălini, Poiana Mărului și Văleni al lui Nicolae Labiș.

Locurile și oamenii au fermecat sufletele celor care au ținut un condei în mînă. Mihail Sadoveanu a purtat-o pe Vitoria Lipan pe la Crucea Tălienilor, pe Stănișoara, pe la Poiana Mărului, în satul Doi Meri, cum îl numește în „Baltagul”, pentru că știa bine locurile, pe care nu se mai sătura cutreierindu-le și pentru că acestea i s-au părut a întrupă cel mai adevărat spiritul baladesc, minoritic, Pe la Brădățul a trecut deseori Nicu Gane, emoțiile încercate trecînd neștirbite în paginile sale.

Oameni și locuri, cum ar scrie Mihail Sadoveanu. O îngemănare, o legătură puternică și veșnică, ca munții, ca apele, ca soarele și ca viața nesfîrșită, între făptura umană și pământul bunul, străbunul.

ILISEI

REPORTER

Dimineți la Broșteni

La Broșteni, mi-a reproșat cineva, reporterii ajung mai greu, ceea ce înseamnă că despre oamenii și locurile de-acolo se scrie încă puțin. Așa și este poate, numai că remarca trebuie luată drept expresia sinceră a dorinței celor de pe valea Bistriței de a fi cunoscuți și altfel decît i-a văzut cîndva năzdrăvanul humuleștean. O altă istorie se scrie astăzi aici și ea poartă încărcătura marilor mutații ale prezentului. Bineînțeles, nu poți vorbi de Broșteni fără a încerca nostalgia trecerii lui Creangă sau a pluteilor, așa cum nu poți rămîne indiferent la marea monumentală a peisajului dominat de „riul tutelar”, Bistrița. Nimerisem într-o dimineață cu scipiri tăioase și primul gînd a fost să eaut spre Bistrița. Apele împuținate de secetă se strecurau sîmînți pe sub malurile posomorite. Cu ani în urmă, George Sidorovici asocia legănarea aventuroasă a undelor sale cu „nevoia de nunți” și de sfătoase povești de demni. Azi la Broșteni încerci senzația de săvalnică „viață la zi”, de mișcare continuă în care amestecul de rural și urban nu mai are nimic strident, neobișnuit. Se caută și se găsește minerul, se doboară copaci, dar se meșteresc și grinzi de casă, se fac sumane și covoare. Nu puțini dintre cei aduși de noile chemări ale muntelui, ale modificărilor economice, au prins rădăcină, și-au întemeiat o altă existență. Încet, încet Broștenii nu mai reprezintă pitoresc și izolare.

1. Discut cu Vasile Moldovan despre munți și minerit. Subinginerul e un bărbat tînăr, originar din Maraureș, puțin intimidat de întrebările mele „curioase”, de unde și unele ezitări față de amănunte. Nu-i prea vechi la Broșteni, dar știe ce înseamnă Broștenii de pe cînd se afla la întreprindere, la Cimpulung. „Ceea ce facem noi se cheamă altfel de minerit”, zice dînsul concludiv și eu trebuie să înțeleg că asta vrea să fie cum așa: geologul își pune la dispoziție proiectele și tu vii din urmă și-i execuți galeriile, puțurile, forajele ce duc spre zonele mineralizate. Iar cînd totul este gata, dai în primire și te muți în altă parte. Astfel se prezintă lucrurile acum la Piriul Șarpelui, Piriul Leșului, Holdița și Bărnărel, toponime ciudade ce denumesc șantiere „în plină acțiune”, adevăratele avanposturi ale bătaiei pentru neferoase, amplasate la mari distanțe, cu artificieri, sondori, electromecanici, vagonetari, adică bărbați căliți în înfruntarea cu roca dură, cu asprimea iernilor lungi, cu de pătarea, cu toate celelalte. N-am reușit să ajung la nici unul dintre respectivele șantiere, dar am convîngerea că munca acestor oameni atinge dimensiunea eroismului. Mi s-a relatat o întimplare de dată recentă: undeva, pe Puzdra, trebuia efectuată o prelungire a puțului de la orizontul minus 7 la orizontul 11. O prelungire care consta de fapt în adîncirea în noaptea pămîntului cu 200 de

metri a vechii cavități. Trebuia găsită o soluție ingenioasă care să asigure reușita misiunii în condiții de maximă securitate. „Atunci, continuă interlocutorul meu, a fost tăiat un pod de siguranță prin care s-au practicat apoi găurile de sondă necesare săpării. Înțarea și preluarea din schimb se realiza printr-un „plan înclinat”. Și ce credeți? După degajarea podului, o imensă platformă subterană, s-a constatat că săpăturile erau exacte. Deci înaintarea spre noul zăcămint reușise”. Azi tehnologia se aplică la Puțul 2 prelungire.

2. Chiar dacă o asemenea comparație poate părea hazardată, eu găsesc că Broștenii amintesc febra „căutărilor de aur” de altădată. Pe o suprafață de aproximativ 50 de kilometri pătrați oameni, mașini și mecanisme răscolesc tăcerile silvestre pentru a da la iveală noi resurse de materii prime. E o muncă dintre cele mai îndrăznețe, nelipsită de riscuri, în care sînt implicate mai toate profesiunile ce compun paleta activității geo-miniere. Maistrul specialist, Petre Bordeleanu, o mai veche cunoștință, mă pune la curent cu ceea ce se întîmplă acum: „Perioada de început însemna utajele puține, forță de muncă insuficientă, fluctuație. În prezent reușim să interceptăm mai repede perimetrele mineralizate și să ne încadrăm în programele de rezervă stabilite”. Petre Bordeleanu face parte dintre veteranii „căutărilor” de pe valea Bistriței. A descins la Broșteni în urmă cu mai bine de două decenii. Dimineața, la sediul Brigăzii complexe, în forfota specifică fiecărui început de zi, el e omul cel mai căutat și întrebare. Și cu un calm detașat, el găsește soluțiile și răspunsurile menite să mențină „în ritm” uriașul angrenaj electromecanic, al cărui coordonator și este, fără de care asaltul munților și adîncirilor acestora ar fi imposibil. I-am văzut casa și gospodăria, o casă arătoasă, încăpătoare, mobilată cu gust. În fața, spre sosea, și-a amenajat o grădină iar în orele libere fostul fecior de țărani din Bălinești se reîntoarce la indeletnicirile „de capătîi” pe care le practică pe cont propriu și cu nedezmîniț folos. Păsările și animalele care-i umplu ograda „depun” mîrturie. Ceea ce-l îndreptățeste să spună: „N-am avut și n-am timp de circumspecție și de sporovăieli. Mi-a plăcut să stau degeaba și casa asta am făcut-o cu gîndul că odată copiii se vor întreba: ce-a lăsat tata în urmă?” Și maistrul Bordeleanu are, într-adevăr, ce lăsa în urmă.

3. După opinia mea, geologul este pionul principal, deși atunci cînd se vorbește de ceea ce se petrece aici, și nu numai aici, el rămîne cunva în umbră. Sînt primele cuvinte pe care le aud de la Ștefan Hirșu. Mă arăt nedumerit. „Nu, n-am nimic cu minerii, colaborăm foarte frumos, însa n-aș vrea să fie diminuat rolul

(continuare în pag. IV)

Ion BELDEANU

Ediția integrală a publicisticii eminesciene, începută în 1960 cu al IX-lea tom din *Opere* — ediția critică fondată, aproape o jumătate de veac în urmă, de Perpessicius —, se apropie de finalizare o dată cu apariția, în 1985, a volumului al XIII-lea. Tipărirea articolelor elaborate de Eminescu, cu vreo cincisprezece excepții, în aproximativ șapte ani, cliși a închinat unui utiutur travaliu gazetăresc, răspunde unor necesități de fond ale culturii noastre naționale. Nu este cazul să le mai trecem în revistă; sa reținem doar că dosarul editării publicisticii eminesciene este unul dintre cele mai încărcate din istoria noastră literară. În 1890, V. G. Morjun tipărea, pentru prima oară într-un volum de scrieri ale poetului, un text jurnalistic — *Influența austriacă asupra românilor din Principate*. Un an mai târziu, Gr. Păucescu, succesorul lui Eminescu la conducerea *Timpu- lui*, îi editează o culegere de articole politice din perioada gazetăriei bucureștene, antologie pauperă și arbitrară, mai mult, recurând la trunchierea unor texte pentru a răspunde unor intenții demonstrative extraliterare. Din motive de o complexitate încă neegalată în cultura noastră, și următoarele reeditări, vreo douăzeci și șase la număr, sînt parțiale, lacunare sau, în cel mai fericit caz, tematic. Practica tipăririi fragmentare, pină și în interiorul unui text unitar, a fost, în continuare, consecvent folosită; dar ceea ce era scuizabil, poate, la 1891, nu mai are nici o justificare după ce eminescologia a devenit o realitate a culturii naționale și nu numai a ei. Consecințele negative n-au întârziat. În timp, s-a creat un fel de mit, în bună parte negativ, în jurul jurnalisticii eminesciene, mit care merge, uneori, pină la atitudinea tabuistică deschisă. Ea a afectat și, de ce să nu o spunem, mai afectează încă, la anumite nivele ale publicului, nu numai memoria celui mai mare spirit care s-a ridicat, pină acum, dintre români, ci și cunoașterea și evaluarea corectă, probă, realistă a operei sale. S-ar putea obiecta că, pentru cercetătorul serios, inexistența unui corpus al publicisticii eminesciene nu poate fi o piedică; el merge direct la surse, în situația de față la periodicele nu multe ca titlu, în care a semnat Eminescu. Dar cu „restul” cititorilor ce facem? Apoi, în afară de dificultatea obiectivă a accesului la colecții rămîne, față cu dimensiunile copioșoare ale jurnalisticii eminesciene, cea a consumului de timp. Ca să nu mai vorbim de handicapul lipsei globalității, al constituirii moziciale, fatalmente fragmentare a profilului ziaristului, cu creație majoră asupra efigiei creatorului. A aduna mărturi în acest sens ar fi un demers spectaculos dar inutil; cînd vin de la adevărații și marii exegeți ai operei genului ele nu pot fi, în nici un caz, considerate capete de acuzare. Pină și G. Călinescu apreciază activitatea ziaristică de la „Curierul de Iași” cu ironie concesiivă.

Nimeni dintre rebranologii momentului (și nu sînt puțini!) nu e atât de implicat în destinul operei/exegezei cititorului romanului nostru precum neobositul Nicolae Gheran; acum cînd ideea de ediție critică a prins chip prin contribuția sa filologico-detectivistică de toți pretuții (volumele 1—11 ale seriei de *Opere*, se știe, au apărut), *Tinărul Rebreanu*, o monografie solidă, o carte fundamentală — prin amploare și rigoare — pentru cele ce, inevitabil, vor urma (consecrate inepuizabilului subiect) vine să steargă petele albe, erorile cu viață lungă strecurate în studiile anterioare, fardul memorialistic aplicat de unii cu hărnicie deformatoare, „cîntînd” viața marelui ardelen prin lentila unor interese nu tocmai literare. O carte îndelung așteptată, acest prim volum — dus pină „în pragul marilor creații” — este, înainte de orice, o științifică reconstituire bibliografică. Sub masca bonomiei omului Nicolae Gheran (mărturisesc, surprinzătoare pentru mine, închipindu-mi-l pe exeget glacial și distant) descoperim — iarăși — acribia cercetătorului; lingă pagina sobră, chiar aridă, scotocind depozitul epistolar, stăruind asupra

C. Noica, în cartea sa nepereche despre Eminescu — „omul deplin al culturii românești”, li consideră articolele politice ca inoperante în interiorul „istoriei” și își sprijină afirmația pe o fină analiză la o cugetare sceptică extrasă din caietele poetului: „Un om nu poate face nimic într-o țară rău tocmită”. O editare critică integrală, cu aparatul ei de note, trimiteri, comentarii, poate contribui decisiv la elucidarea unor astfel de chestiuni și, bineînțeles, a multor altele. Iată de ce un corpus al publicisticii eminesciene depășește semnificația unui eveniment al istoriei literare; a afirmare a maturității culturale noastre, el inaugurează un traseu nou în dezvoltarea eminescologiei.

TIMPUL MIHAI EMINESCU

Există semne certe. În 1983, an în care apărea volumul al XI-lea din *Opere*, regretatul Al. Oprea a publicat *În căutarea lui Eminescu gazetăru*, primul studiu amplu asupra domeniului în discuție, avînd ca motto un citat din N. Iorga: „Sîntem, cu toate străduințele și pretențiile, abia la începutul înțelgerii fenomenului Eminescu”. Doi ani mai târziu, aproape sincron cu tomul al XIII-lea din *Opere* (ultimul, ca ordine, din seria publicisticii), a apărut, în colecția *Eminesciana* a Editurii Junimea, primul volum al studiului *Publicistica lui Eminescu*, datorat cunoscutului istoric literar Dimitrie Vatamaniuc. Promptitudinea se explică și prin faptul că ambii autori făceau parte din colectivul de editare a celor cinci tomuri de publicistică eminesciana. Al. Oprea a coordonat, după Perpessicius, întreaga serie de *Opere*, pină la prematura sa dispariție (scriind și prefața la volumul al IX-lea, în care găsim, în nuce, și studiul amintit). D. Vatamaniuc răspunde de editarea integrală a publicisticii. Cele două ample studii (fiecare tinzînd către patru sute de pagini) nu numai că nu se suprapun sau incomodează, dar se completează și se armonizează ca modalități de scriere de atacare a ansamblului scrierilor ziaristice ale poetului. Cartea lui Al. Oprea vizează, în principal, definirea gândirii social-politice, așa cum se conturează ea din articolele lui Eminescu, impresionante ca număr, complexitate a preocupărilor, domenii abordate și profunzime a cugetării. Este concepută eseistic, tinzînd, așadar, spre sinteză, scrisă alert, parcă grăbit, parcă dintr-o răsuflare. Deși își propune doar „a nu fi altceva decît un prolog” al unor viitoare dozbateri, eseul, polemic și interlativ pe tot parcursul său, este, de fapt, instituit și reparat. Se inserie între reușitele certe ale exegezei eminesciene.

episoadelor litigioase și momentelor obscure de pe traiectul unei vieți (devenită, ea însăși, scenariu românesc), infloresc zîmbetul malițios, conservînd pigmentul ironic. Autorul dezvăluie meandrele unei vieți și năzuiește în paralel, sincronizîndu-se momentului cronologic „decupat”, o exegeză a operei, ce e drept cu ecou surdini-

Cartea lui D. V. are la bază tot munca la monumentală editie, și anume stabilirea paternității textelor, elaborarea comentariilor și notelor de istoric literar, corelarea articolelor lui Eminescu cu presa românească și străină a timpului. Un travaliu de cercetare a surselor impresionant (în limbajul cifrelor, în jur de o mie de pagini, format în quarto), remarcabil prin acribia și multilateralitatea documentării, obiectivitatea abordării și sobrietatea expunerii. Avînd asemenea fundație, este firesc ca studiul să fie sistematic și robust. Intenția lui ultimă este de a fi un adjuvant al lecturii operei eminesciene. Faptul că rămîne fidel concepției globale care a guvernât ediția este, în aceste

circumstanțe, pozitiv. Conceput în două volume, după cum atîm din prefață, folosește, ca prim-criteriu de organizare a materialului, cronologia, emanație, desigur, a formației de istoric literar. Pornind de la Garabet Ibrăileanu, distinge, în publicistica eminesciana (ca și Al. O.) trei perioade: ianuarie 1870 — mai 1876, mai 1876 — octombrie 1877, octombrie 1877 — iunie 1883. Volumul înfii le încorporează pe primele două. Pentru definirea individualității celor trei momente, cronologiei li sînt adăugate considerente de substanță a căror îndreptățire nu poate fi pusă sub semnul îndoielii. Distingînd, cu justețe, două domenii în care acționează genul jurnalistic eminescian (cel politic și cel cultural), D.V. este atent și la numeroasele lor interferențe și inducții, la fel de relevante pentru felul în care concepse Eminescu aceste două nivele ale existenței poporului român. Separat sînt tratate polemicele (politice, literare, filosofice, pedagogice), iar cea ce nu încapă nici aici este grupat într-un capitol miscelaneu intitulat „Alte aspecte”. Așadar, un studiu prin excelență descriptiv, dar cu atenția mereu trează ca unghiul de perspectivă să fie interior operei. Ultima secțiune a volumului — „Considerații finale” — este destul de eterogenă și, din păcate, prea restrînsă ca dimensiuni; o întindere mai mare a ei, ca și a concluziilor de la finele fiecărui capitol, ar fi conferit lucrării lui D.V. un alt echilibru launtric. O inexplicabilă rețineră, deloc justificată la un cercetător cu o asemenea deschidere, îl blochează, de multe ori, la fruntariile opiniei critice, și asta după ce i-a realizat premisele: constatării, ipoteze, conexiuni cu un potențial ideatic indubtabil. Dar a spune, împreună cu autorul ei, că *Publicistica lui Eminescu* reprezintă doar „contribuții documentare” ar fi inexact. Într-o ordine, nu a importanței, ci a evidenței, primul merit al cercetării lui D.V. este că, alături

de cea a lui Al.O. (la modul ideal, ele trebuia să apară în ordine cronologică inversă), demonstrează necesitatea unui nou unghi de abordare a moștenirii eminesciene, obligatoriu pluridisciplinară. Mai mult decît creația beletristică propriu-zisă, publicistica dovedește că, în stadiul actual al eminescologiei, este lipsit de perspectivă să mizezi numai pe literați.

Apoi, după cum o învederează primul ei volum, *Publicistica lui Eminescu* se profilează drept cea mai amănunțită biografie, cel puțin deocamdată, a jurnalisticii marelui romantic. Dincolo de orice opțiuni estetice, această operație de studiere a morfologiei operei, adeseori subestimată, premerge oricărei cercetări în profunzime a moștenirii unei mari personalități. Cu atît mai mult este necesară cînd e vorba de gazetărie, domeniu care angajează obligatoriu pe scriitor în contextul social, politic și cultural, în evenimente esențiale sau accidentale, în polemici necesare sau altercații inevitabile. La creatorii de mare anvergură, scrierile jurnalistică înregistrează mai fidel decît opera propriu-zisă literară dialectica intimă a personalității și acele mici infinitesimale ale cului, absolut necesare lecturii pe verticală, care în textele de ficțiune nu sînt inserate, sau apar doar mediat, de aceea greu sau imposibil de reconstituit.

Timpul Mihai Eminescu nu este răbdător cu cei care poartă azi răspunderea directă a posterității Poetului. Se apropie comemorarea unui veac de la moartea lui; mai sînt doi ani și jumătate. În ianuarie, anul 2000, poporul român îl va sărbători la o sută cincizeci de ani de la naștere. Desigur, numeroși istorici și critici literari își pregătesc volume pentru proxima aniversare, ceea ce este întru totul necesar și laudabil (iar cei mai tineri „croiesc la planuri” și pentru a doua). Continuitorii direcți ai lui G. Călinescu și Perpessicius nu și-au încheiat de spus cuvîntul. Generația mediană nu prea a convins, dar mai are timp (excepții, totuși, există). În cea tinără există energii și vocații certe, deja afirmate, o atmosferă propice, spirit de emulație. Muzeul Literaturii Române și-a asumat, în bună măsură, prerogativele unui Institut Eminescu. E nevoie, deci, ca forțele științifice amintite mai sus să se coroboreze, iar cercetarea să dobîndească un caracter sistematic ferm.

M. IORDACHE

ION PARĂNCI

Cei din grîne

Cei care știu, în fiecare seară,
Să-aseze pămîntul în viața
Copacilor ce înnoptează în mine,
Ei, tot cerul lunecînd gînditor
În strigătul ce azi mai poate
Pe nesfîrșirea unui vers s-ajungă,
Mă poartă-acum din nou
Cu fruntea în bătaia verii
Mai repede să prind secunda
În care palmele îmi plîng
Pe obrazul ultimului măr domnesc,
Mai iute să respir tăcerea
Ulciorelor din setea unui deal.
Ei, bătrîni sfinți din grîne,
Rămăși cu ochii mei s-aștepte
Nîmsoarea Lunii peste nunți de aur,
Vor mai putea să-mi scape
Trupul din prea lungile plecări?

Aici

Zidurile — neterminată viață
A acestui tîrziu poem
Din împăcarea secunde
Cu eterna conspirație
A inimii...

În rădăcina pietrelor
Locuiesc spada domnitorului
Și hotarele de cuvînt
Ale mersului meu
Prin statui ce trăiesc.

Ingenunehiați măcar o clipă
Bătaia singelui
Din numele vostru trecut
Și veți vedea
Cum fruntea-și înclină
Tăcerea pe ultimul gînd voievodal.

Destăinuire

Nu mi-s anii cea mai grea armură
Peste gîndul ars de drumuri neumblate
Și nici spaime vechi nu mi-s măsură
Pentru ochiul dus în valul ce se zbate.
Nu cobor decît să urc în zarea
Unui verb aprins pe fruntea de aramă,
Să mă rupă vînturi pe cînd marea
Mă va și'necat în cea din urmă teamă.
Îmi aleargă poate prea nebune
Poile de azi în rădăcini nervoase.
Ciți vor prinde iar să mă adune
De pe gura vorbeii în rostiri tăioase?

Inteleptul arbore

De inimă a mai murit o casă,
Cineva a plîns în zările trupului meu
Sau poate a vorbit un fluiet,
Voi vedea aceasta cînd tata
Va scutura umbrele de pe fața ogrăzii...

A fost ieri, pămîntul se-ntoarce în el
Ca într-un templu — al memoriei,
Satul e un arbore înțelept
În care timpul se-mbracă în zilele noastre.

Am întinerit, iată, cu încă o nuntă,
Astăzi bucuria s-a născut mai devreme
Și-i beată pe gura paharelor pline,
Peste noapte ne vom pierde-n livezi
Să ne bată în ținte de rouă tăcerea.

În nici o zi

În nici o zi, împăcat,
N-am trăit lingă șerpi —
Aceste cărări pînditoare
De-aceea cuvintele-mi umblă
Prin păsări și aer curat.
Și poate de-aceea atunci
Cînd în aripi răsăr depărtări
Mă știu deslegat de puțînă
Umblării pe drumuri mioape...

Toate...

Drumurile — aceste sărbători ale pașilor —
Nu mai pot trăi fără caii
În comele cărora mi-am uitat depărtările
Ce-asteaptă flămînde și-acum
Să cobor din metafora anilor tineri.
Fîntînile — aceste dimineți verticale —
Se încacă în setea tîrziilor mele
Plecări prin cuvinte fricoase,
De parcă și azi mi-s datoare
Cu ultimul strigăt din pacea retinei
Tăiată în stelele grele de-adîncuri.
Pomii — aceste femei despletite —
Casele — trecerea pădurii în oameni...
Toate-s o mare ce umblă, ce bate
În singele meu pregătit să mă-ntoarcă
Din scurte visări peste ape eterne.

Iar vei crede...

Cînd țî-a dat în floare trupul,
M-ai învelit în cel dinții văzduh.
De mai știi cum pacea nopții
Se rotea-n visinde geamuri,
Iar vei crede că pe-aproape
Pomii-aleargă-n jarul foamei...

PROZĂ *Urgență în cătunul Voia**

Ciocăniturile puternice și insistente în ușa dispensarului îl treziră deodată dintr-un somn cleios, cu vise neclare. I se încăleau în minte fapte înfricoșătoare, aceleași de citeva luni încoace, de cînd intrase în hora adevăratei vieți. Nașteri neasitate, mortalitate infantilă prin neglijență, statistici greșite...

Omul ar de soare, între două vârste, cu zbircituri prea timpurii brăzdate pe obrazul înro-

sit de alergat, bătut îndelung la ușa dispensarului. Sosise într-un suflet din cătunul Voia.

— Domnule doctor, veniți repede! Nevastă-mea a născut al saselea copil și nu poate da a-fară cămașa, abia îngăimă, vîlăguit, disperat.

Aerul rece și umed, intrat o dată cu omul care cerea grabnic ajutorul medicului, îl făcu să-și revină din mahmureala somnului, Radu Bărsan caută să-și impună o înfățișă-

re de calm și stăpînire de sine. Avea simțămîntul că spaima din vis trecuse hotarele sălașului ascuns al sufletului, se intruchipase și se îndrepta cu dușmănie împotriva lui, în viața cea mai adevărată.

Cerul cernea de citeva zile o ploaie mohorîtă de toamnă tîrzie care-ți sfredelea mîdula-guit, disperat.

— Sezi pe scaun și trage-ți sufletul pină îmi iau cele trebuincioase!

Îeșit abia de trei ani de pe băncile facultății de medicină,

Radu Bărsan nu avusese, încă, parte de cazuri grave la nașteri. Avea o felceră mamoș și citeva paturi care funcționau ca o casă de nașteri. Cornelia Stănuț, felcera mamoș, rezolvase întotdeauna micile greutăți. Nu avusese mortalitate la nașteri. Radu se considera un om norocos. Nu-i plăcuse niciodată această specialitate, o considera neinteresantă, fără

(continuare în pag. III)

Aurel ORDEANU

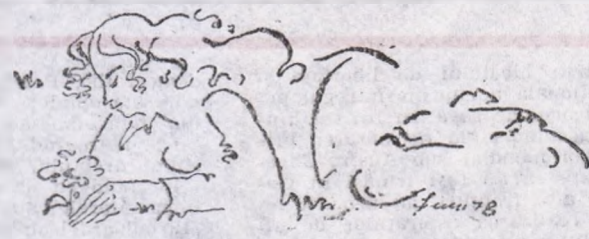
* Fragment din romanul „Obsesia Golgotei”.

Neodihna cuvintelor

Bucovinean de stirpe, G. Drumur învâluie cititorul și printr-o ceață a cincea carte de versuri, cu trimbele calde ale unor domestice ceremonii rostite ca niște orații, nepretențios, cu o așezare de vorbă și tile de-o rafinată cuminenție. Patriarhalitatea geografilor „evocate” pare a nu se tulbura de nici o sofisticare modernă, pe albia nostalgiiuor poezului satul păstrează însemnele nealterate ale primordialității Tonalitatei elegiacă a textelor curge „prin filtre de-azur”, înțurzie în spații solare optimiste sub protegiurile luminii (biagiene) căzind „pe umeri de lungi curcubeie”. Pecetile senectutii își revelează „in-

scriptiile” într-o sticloasă împăcare cu sine, poetul traversează un „anotimp revărsat peste lucruri”, un teritoriu bucolic impresionist, veghindu-și cuvintele „ascunse-n cuvinte”. Remarcat de Călinescu în anii primelor iviri lirice, G. Drumur se relevă ca un autor fidel structurilor clasice, îndrăgostit de puritatea naturală, cu o alacășă vocație a simplității. Poemele dintr-această mică „antologie”, după o plăcută lectură, vor întări încă o dată sintagma că Poetul este o mașină de așchiat cristale...

Constantin IREHOR

DEBUT

Pe țarm

Au rămas
o mulțime de clipe
pe țarmul mării aceleia
atunci...
Abia foarte tirziu
mi-am dat seama
că de fapt
nu-a fost decît
nisipul...
Și eu,
albastre,
continuă rostogolire
cătrelarg

Dida MALCINSCHI

Marină

S-a prăbușit din înalt
Pasărea rînită,
Stîindu-se
De umbra stîncilor.
Doar marea
S-a aplecat s-o culeagă!

Ana Maria TEODORESCU

Ecou

Mi-e sufletul plin ca o fîntînă
Dacă ai arunca un cuvînt
Ecoul ți-ar răspunde
cu inima mea.

57. BODEA, GEORGE (29.XI. 1943, Moldovița — Suceava), poet, prozator. Școala generală în comuna Pojorita (Suceava), cursuri medii la Liceul „Dragoș Vodă” din Cîmpulung-Moldovenesc (1957—1961), studii superioare la Facultatea de Filologie din Iași (1961—1965). Profesor de limba și literatura română la Cîmpulung-Moldovenesc. Debut publicistic în 1959, în ziarul „Zori noi” din Suceava. A colaborat sporadic la „Viața studentescă”, „Iașul literar”, „Cronica”, „Luceafărul”, „Convorbiri literare”, „Tribuna”, „Pagini bucovinene”. Debutul în volum în „Antologia debutanților”, în 1970, la Editura Junimea. Placheta de versuri, Șansa (Editura Junimea, 1981) prezintă un poet retoric. **Legendele Rarăului** (Editura Junimea, 1981), este un volum de proză adresat copiilor. G. B. prelucrează cu îndemnare, într-un limbaj accesibil, o serie de legende orale sau scrise (vezi Simeon Florea-Marian) care au circulat pînă nu demult în zona folclorică a Cîmpulungului-Moldovenesc (**Drumul lui Dragoș, Valea Bourului, Povestea Moldei, Stilul lui Vodă, Piatra Zîmbrului** ș.a.). Volumul de poezii **Pămînt de Bucovina** (Editura Junimea, 1985), cuprinzînd trei cicluri prea puțin diferențiate între ele (**Pămînt de Bucovina, Plînsul cuvintelor, Imbrășișat-n înn**) este expresia unui temperament echilibrat. Poezia lui G. B. ține de o nesfîrșită celebrare a existenței. Misterele vieții și ale lumii, deși prezente ca motive, nu reușesc să trezească emoția. Influențe ale culturii clasice și moderne (Hiorașiu, Garcia Lorca, Blaga), precum și ale versului popular sînt ucoori prea evidente. O poezie frumoasă, lipsită de pulsul interior al vieții.

Referințe: Ulici, Laurențiu — în vol. **Prima verba**, vol. II, Editura Albatros, 1978; Piru, Al. — în vol. **Debuturi**, Editura Cartea românească, 1981; Iordache, Mihail — în „Pagini bucovinene”, anul V, nr. 6 (54), 1986.

58. BRATU, FLORIN (16.VI.1931, Necsești — Teleorman), poet, publicist, om de cultură. Fiu al unor țărani de condiție modestă, dar cu sete de cunoaștere. Urmează cursurile școlii primare din Necsești, cursurile liceale (prin diferențe) la Roșiori de Vede, pe care le absolvă în 1950. După aceeașă dată, student al Facultății de Filologie din Iași. Lucrează la Arhivele Statului, filiala Suceava (august 1955 — iunie 1956), ziarul „Zori noi” (secretar literar, redactor, șef de secție culturală), șef de sector în domeniul culturii, la Comitetul Județean Suceava al Partidului Comunist Român. Studii postuniversitare de filosofie culturii, la București, după care revine la Suceava, ca redactor șef al ziarului județean. Din 1972 lucrează în domeniul culturii. În 1978 susține examenul de doctorat la București, cu teza „Cultura populară în societatea românească contemporană”, iar în 1979 obține titlul de doctor în filosofie.

Debutează în 1948, cu versuri în ziarul „Teleormanul liber”, pentru ca apoi să colaboreze la „Iașul nou”, „Iașul literar”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Luceafărul”, „Familia”, „Tribuna”, Radioteleviziunea Română.

În 1983 publică la Editura Junimea din Iași, în colecția „Humanitas” volumul **Cultura populară sau virtuțile permanentei** (Contribuții asupra unor elemente ale universului de gândire, creativitate și sensibilitate românească. Ratiuni și funcții integratoare în societatea contemporană).

Referințe: Tănase, Al. — în „România literară”, nr. 33, 16 august 1984, p. 4; Sireteanu, Ion-Popescu — în „Convorbiri literare”, nr. 4, aprilie 1984; Muntean, George — în vol. **Istoriografia literară românească 1944—1984**, Editura Minerva, București, 1984, p. 250; Bănățeanu, Tancred — în **Prolegomene la o teorie a esteticii artei populare**, Editura Minerva, col. „Universitas”, București, 1985, p. 316; Cărlan, Nico-

lău — în „Anuarul Muzeului Județean” (Suceava), XI—XII, 1984—1985, p. 423—424.

59. HORODNIC, MIHAI (25.VII. 1907 — 4.IX.1926, Bilca — Suceava), poet. Fiu al unor țărani din comuna Bilca. Urmează șapte clase de liceu la Liceul „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți.

Debutează în 1923, în revista liceului „Mugur” (mai tirziu „Muguri”), editată (cu intermitențe) de elevii acestei școli pînă în 1977. Între 1925—1926, M. H. este redactorul principal al revistei, la care lucrează cu pasiune, alături de citiva colegi fascinați de poezie și cultură (Iulian Vesper, Vasile Postecucă, Ion Negură) și avînd sprijinul unor dascăli devotați și generoși, precum Emanuil Isopescu, director al liceului, și Ilie Visan, profesor de română. În cenaclul constituit pe lângă revistă erau citite lucrările elevilor pasionați de literatură și animați de idealurile naționale.

Mihai Horodnic pare să fi fost un talent de excepție, o structură energetică, cloditoare, fascinantu-du-i pe colegi și profesori. Sfrîștul absurd s-a născut în rîul Sucevița, într-o noapte din zilele ale vacanței mari) avea să marcheze profund generația tinerilor scriitori rădăuțeni.

A publicat, în paginile revistei „Muguri”, poezii, schițe, nuvele (uneori semnate cu pseudonimul T. Dragoș, Narcisse, Radu Octav). O antologie a lucrărilor publicate în revistă a fost alcătuită de Ion Negură (prefața de Vasile Postecucă) și publicată la Cernăuți, în 1936. Haiducii — piesă în trei tablouri a apărut tot postum, la Editura Bucovina, I. E. Toroușiu, București, 1937.

Referințe: Vesper, Iulian — în „Orion”, an I, nr. 6, din 15 iulie, 1933 și în „Galsul Bucovinei” din 19 august, 1936; Streinul, Mircea — în **Poezii tineri bucovineni**, Editura Pentru Cultură și Artă, București, 1936; Negură, Ion — în „Revista Bucovinei”, nr. 10, 1943.

Octavian NESTOR

Urgență în cătunul Voia

(urmare din pag. II)

orizont. În facultate preferase medicina internă, mult mai pasionantă, cu probleme subtile de diagnostic. Stagile practice la nașteri fuseseră mai mult teoretice, un soi de „exerciții spirituale” la patul bolnavelor, mult după ce trecuse intervenția chirurgicală sau urgența. Nu-și mai amintea aproape nimic despre tulburările de eliminare a placentei.

Se furiașă ca un vinovat surprins asupra nelegiurii spre așa-zisul său birou de la etajul clădirii. Era o încăpere mică în care se aflau un pat și un raft cu cărți. Erau cărți studentești și citeva romane. Le cărase în virful muntelui pentru a-i ține tovarășie în clipele de singurătate. Le ținea și pentru a-și verifica și completa cunoștințele. Spera că prezența lor să-i oblige la continuarea instruirii.

Lampa de petrol îi pilpăia în mină, aruncînd umbre și lumini deformate pe cărțile surprinse în dezordine. În aerul rece al nopții de toamnă cărțile păreau neprimitoare, străine, neprietenoase. Nu găsea cursul care trata despre intervențiile la nașteri... I-ar fi adus salvarea... Radu simți o sudoare rece năpădindu-i spinarea. Se scurgeau clipe prețioase pentru viața bolnavei. Găsi, în fine, o carte de urgențe... Parcurse cu repeziune și disperare cele citeva însemnări privitoare la măsurile obligatorii în cazurile de retenție a placentei. I se păreau îngrozitor de sumare și... doamne! atît de abstracte! Citeva informații practice, de care se agăță, îi făcură să tragă aer în piept, adînc și liniștitor.

Pășea, deja, în urma țăranelui care-i lumina calea cu ajutorul unui lămpăș înnegrit... Își simți încheieturile înclătate de umezeala și răcoarea nopții... Li era ușor greață și frică. Răzbătînd neguroasa noapte și răcoala măruntaielor, se opinea însă în străfundurile sale curajul, i se aduna ființa. Omul începu să vorbească:

— Cine știe dacă o mai găsim în viață. A pierdut atîta sînge. Moașa noastră din vecini a forfecat-o cu miinile și s-a suit și cu genunchii pe pîntecul ei, doar doar va da afară învelișul copilului. Nu am pătimit cu nici unul dintre copii atîta căznă la

naștere. Săraca de ea cit a fost de muncită tot timpul cit a purtat copilul acesta în pîntec. Nu-i ușor să duci în spate o casă cu cinci prunci; al mai mare are numai zece ani.

— Moașa de la dispensar nu a fost să-ți vadă nevasta în timpul cit a fost grea cu ultimul copil?

— Drept să vă spun, domnule doctor, nevastă-mea se ascundea cînd moașa din Baia trecea prin sat. Ce ar fi zis baba Leana dacă intra la noi? Stă în vecini și-ar fi zărit-o. Cine știe cu ce am păcătuit de nea bătut Dumnezeu!

Spusele țăranelui, dar mai ales încercările neomenite de eliminare a placentei îl îngroziră pe Radu. Starea bolnavei părea să fie mai gravă și mai complicată decît își închipuia la început. Frîmțită cu deznădejde noroiul virtos sub ploaia cerută de smoała nopții. Drumul desfundat de ploii îi absorbea pașii. Li îngheța dîndu-i senzația că înaintează cu incetineața melcului. Timpul se scurgea cu ruțela zănatăcă a gîndului.

Primele luminițe, apărute la o distanță pe care nu o putea judeca, prevesteau apropierea cătunului, așezat pe o vale îngustă, cu multe ridicături și gropi, a riului Voia. Văzu luminițe aninate în întunericul de iad și se simți ca în apropierea cîmpului de bătălie. Va trebui să țină piept morții. Fără cunoștințe multe, cu mijloace prea simple. Fu din nou copleșit de îngrijorare și numai prezența țăranelui care îl însoțea îl făcu să-și păstreze calmul și atitudinea corespunzătoare de medic.

Ajunși în centrul cătunului Voia, începură să urce o colină ripoasă și piezișă pentru a scurta drumul spre mica și sărăcăcioasă casă. Tulburat la culme de apropierea ceasului hotărîtor, Radu nu mai luă seama la urecusul alunecos al colinei spălate de apă. Alunecă de citeva ori și se făcu una cu noroiul lipicios. Timpul deveni și mai prețios acum cînd mai aveau numai citiva zeci de metri pînă acolo.

Țăranel se grăbi să urce pe prispa înaltă pentru a deschide ușa singurei încăperi de locuit. Lînceșea din casa slab luminată îl îngrozi pe medic. Copiii, care dormeau doborîți de oboseală, fură deodată treziți de cei doi oameni, ce năvăliră înăuntru...

Ulurea lui Radu Bărsan, în mo-

mentul intrării în camera slab luminată de lampa de petrol, fu cumplicată și îl asvirli în cea mai crîncenă deznădejde. Nu-și putea crede ochilor... Căută cu înfrigurare în patul răvășit pe femeia care abia născuse... Coborînd privirea spre inima încăpării, încremeni vînduc se se petrece pe vatra dripită cu lut...

Femeia galbenă ca ceara și toropită, imbrăcată în straie obișnuite dar murdare, zăcea într-o rină. Apropo de corpul ei pe care îl crezu neînsufletit, descoperi un ghemotoc albăstrui...

Cu ce să încep? Să salvez mai intii mama, sau copilul? Cine putea pricepe ruțela gîndurilor ce se cloceneau parca cu zgomet în mintea hărțuită de nesigurantă? În ce incurcătură fără isire am intrat?

Redestepii din amoroșala neobișnirii, porunci apăsate asupra dîntre vecinele care pînceau la ușa deschisă să scoată afară copilul. Încercă și înspăimîntat, dar cu lăteala rîvnită de orice confrate cu practică îndelungată, legă și tăie cu hotărîre dură, care mai urma fără rost trupul mamei de al copilului. Legă cu grijă capatul țării, ceru bărbatului băna...

...care păstra o mare stăpînire de sine, să curețe singura masă din încăperea... Așeză-mi o plîză aspră, dar curată. Așezară pe ea femeia viagă...

De cînd plecase de la dispensar, pentru prima oară se simți sfîrșit de zăpăcit. Obosit, parca îmbătrînit cu zece ani în citeva ore. Simți deodată furia omului neputincios. Căuta seuză și justificări pentru neputința de a lua o hotărîre fermă. Insuficiența pregătirii practice din timpul facultății, izolarea în virful muntelui, rezolvarea de cazuri grave în locuri îndepărtate de centrele medicale specializate...

— Vă rog, domnule doctor, să faceți tot ce puteți, să salvați viața mamei copiilor mei, se auzi vocea caldă, rugătoare, plină de omenie și respect a bărbatului. Simți în glasul omului o neclintită încredere față de iscusință și meșterog, față de acela care a învățat ani de zile indeletnicirea de a vindeca bolnavi. Se întrebă dacă nu cumva țăranel citise sovăiala din sufletul său și voia să-l îmbărbăteze.

— Am venit așa de tirziu să vă aduc la căpătîul ei. Dar să știți, femeia mea îi tare. Cu tot singele pierdut, femeia mea are multă putere în ea.

Spusele pline de înțelegere îl făcură să-și revină din buimăceală. Se miră cum aceste vorbe plecate din inimă îi reamintiră legi simple de

conduită medicală.

Cu o asprime care sperie pe țărani, Radu Bărsan ceru apă caldă și săpun. Se spălă bine de citeva ori și își dădu miinile din plin cu tinctură de iod și apoi cu alcool. Nu avea nici macar mînuși de cauciuc... Condamnă, o dată mai mult, în sinea lui, dotarea insuficientă a dispensarelor rurale. Timpul se scurgea cu repeziune. Lui Radu i se păru o veșnicie de cînd începu să deslipească placenta... Nu mai avea timp să se gîndească la nenumăratele pericole care ar putea zădărnici strădania disperată. Buzi, erispat dar, cu răbdare și blîndete, se dezlipăse o mare parte a placentei.

Femeia suferindă nu mai vădea nici oț puțîn durere... Intepierile trupului și pînării ca de ceară a obrușilor dădeau la țevăla parca răceala unei morți apropiate. Numai bătăile inimii mai făceau dovadă că viața nu se scursese din ea. Medicul se străduia să nu se lase doborît de oboseală și de frică, de neizbindă. Aspectul euzgustător al femeii singurînde, care își trăia poate ultimele clipe ale vieții, îi dădu senzația de leșină...

Se miră țărasi de neclintita tărie a țăranelui... Vlăguit, țîndînd nemisate piciorarele nevetei sale, urmărea cu încordare fiecare picătură de sînge care se scurgea din pîntecul femeii. Era cu privirea atîntită la mișcările țăranelui medic, alb ca varul. În privirea lui se putea citi însă o încredere tăcută, molipsitoare. Încordarea plutea în aerul înăbușitor al încăpării. Suflul prevestitor al morții adia rece și nemilos. Radu Bărsan simțea că i se sparg țiplele, că se va petrece neprevăzutul, că nu mai suportă tensiunea...

Un val de sînge țîni pe lingă mina medicului, împricinindu-i cămașa suflocată și pantalonul plin de noroi. Această scurgere neasteptată din trupul firav al femeii părea să zădărnicească toate încercările de salvare și să curme firul vieții suferindei, prea mult suțiat de întimplări neprevăzute. Trupul neputincios al bolnavei fu scuturat ca de friguri... Ruțela bătăilor inimii nu mai puti fi măsurată de mina tot alt de rece a medicului... Încrîncenarea luptei, fără potrivă, cu moartea, era cumplicată...

În clinica fostului său profesor Pompiliu Vlad această urgență ar fi reunit o întreagă echipă de prestigiu. Desigur condusă de un „cap încoronat” și asistată de o reanimare de cea mai bună calitate... În asemenea împrejurări, o necusită ar fi fost justificată și parafată de au-

torități îndelung încercate... Dar eu, Radu Bărsan, îi trecu fulgerător prin minte, ce aş putea aduce în sprijinul meu? Eforturi desperade... dar, neîndestulătoare... susținute de o prăgărire netemeinică... Il tortura cumsecădenia țăranelui încercat de soartă, care era martor la strădaniile sale de a-i salva femeia, fără să-i cunoască adevărata pricepere.

Scotînd rămășițele singerinde ale placentei avea senzația că smulge și ultimul grăunte de viață din trupul femeii nemiscate. Deodată mina lui stîngă simți stringerea ca de piatră a uterului, o dată cu o svinire a întregului trup... Un oftat de ușurare țîni din pieptul contractat al medicului, ca un însemn al începutului de bine. O căldură binefăcătoare îi surprinse corpul încremenit. Nu mai simți oboseala istovitoare. Spaima neputinței se uită ca un copil fericit la tatăl întepenit cu miinile pe genunchii soției sale... Era mulțumit că nu dăduse bir cu fugiții. Învinse disperarea și singurătatea învîncătoare a moartei neiertătoare.

Topi în apă fierbinte zahăr și-i dădu femeii să bea cu lingura, pentru a-i înfrînge sîrșeala trupului. Așeză sticla cu apă caldă pe lingă miinile și picioarele înghețate. Acoperi cu haine calde trupul ușor tremurînd și căută cu grijă bătăile inimii. Veghe ca femeia să nu adoarmă pînă cînd sosis felcerea... Fusesse înștiințată de plecarea țăranelui medic la urgența din cătunul pierdut între munții...

Într-un tirziu Radu Bărsan se întoarse singur spre Baia și drumul îi ajută să-și adune gîndurile... Își aduse aminte că e într-o noapte de toamnă a anului 1954 și că e încă tinăr... Ieșise invingător din această confruntare cu suferința și adversitățile. Se simțea nu atît istovit trupește, cit răvășit sufletește, hărțuit de veșnicia nesigurantă a meseriei, ca medic de țară... Cine mai avea timp să se îngrijească și să susțină însuflețirea sau sovăiala medicilor de țară? Încercă să-și ia în stăpînire propria-i gândire, să înțeleagă uriașă putere care l-a făcut să se regăsească și să se înfrîngă de sine, între cunoaștere și necunoaștere, între frică și curajul responsabil.

Trase puternic aer în piept privind îndrăzneț la cerul mohorit care nu contenea cu ploaia...

WALT WHITMAN (S.U.A.)

Iată acest compost ! uită-te bine !
Poate că odată orice firimitură făcea parie
din întregul năzdrăvan — ia aminte !
Iarba primăverii caută păsunile,
Fasolea izbucnește în săpătura grădini,
Lancea suplă a cepei pătrunde adânc în sus,
Mugurii mărului se-adună pe ramuri,
Renaste grîul mai întâi un chip palid sosind din locul lui,
Verdele se trezește peste sălcii și aguzi,
Strigătul păsăroaiei dimineața și seara în vreme ce
păsăroaica stă mîndră pe cuibar,
Puîi caută aerul, sparg ouăle clocite,
Coboară animale nou născute, vitelușul se dezlipește
de mama vacă și minzocul de mama iapă,
Cu credință frunzele grele ale cartofului
se ivesc pe costișă,
Hlujanul se ridică și el gâmbui pe deal, floarea de liliac
străjuie în curte lîngă poartă,
Buna vestire a verii este netulburată și disprețuieste
tot ceea ce vrea să piară.

Ce transformări !
Că vîntul nîcînd vreo boală nu aduce,

Că nu-i nici o-nșelăciune, această apă-verde,
transparentă, a mării s-a-nrăgosit de mine,
Fără îndoială îmi va mîngîia trupul gol
cu toate palmele ei,
Că nu mă va amenința cu o febră adunată în adîncuri,
Că totul este clar pentru totdeauna,
Că apa rece din fîntînă este atît de gustoasă,
Și căpșunile sunt atît de plăcute și zemoase,
Că fructele din livada cu meri și din livada cu portocali,
că pepenii, strugurii, piersicile, prunele,
toate mi s-or dărui,
Că atunci cînd mă voi culca în iarbă
voi fi departe de orice rău,
Deși poate orice fir de iarbă poartă cu sine
și ceva ce odinioară a fost un rău.

Acum sunt cuprins de Pămînt, este liniște și pace,
Se nasc lucruri plăcute, ferite de astfel de ispite,
Revin curate și nevătămate pe oștea lui, într-o succesiune
repetabilă de corpuri în dispariție,
Purifică vîntul tare de orice duhoare,
Reînnoiește perspectiva clară a recoltelor anuale,
dornice și-mărețe,
Dă omului o materie divină și în cele din urmă
acceptă orice pornire de la el.

Din Fîre de iarbă,
In românește de Horațiu STAMATIN

● Cărturarul I. G. Sbiera

Activitatea culturală și publicistică a lui I. G. Sbiera (născut la Horodnicul de Jos, Rădăuți) este grupată în două perioade, aceea a anilor de tinerețe (1860—1875) și cea a anilor de profesor universitar (1875—1906), fiind efectul „sui generis” al influențelor ideologice și culturale pașoptiste din Transilvania și Moldova, prin filiera Aron Pumnul și frații Hurmuzachi. Preocupările sale din prima etapă a existenței, legate de aspectele ortografiei și limbii literare, vădesc opinii, în genere judicioase, exprimate cu simț critic privind acceptarea scrierii după principiul fonetic combinat cu cel etimologic. Cea mai însemnată parte a operelor lui Sbiera o constituie însă scrierile de istorie literară și culegerile de folclor. „Mișcări culturale și literare la Români din stînga Dunării în răstimpul de la 1504—1714” (publicată în 1897), cuprinde părți din cursul-manuscris asupra istoriei limbii și literaturii românești. Dintre operele cu caracter monografic, notabile sînt „Gr. Ureche. Contribuiri pentru o biografie a lui”, 1884, reprezentînd o istorie a literaturii române de la începuturi pînă la jumătatea secolului al XIX-lea, ediția „Codiculelor Voronețean” cu un Vocabulariu și Studiu asupra lui, 1885, și scrierile lui M. Costin (în Miron Costin op. complete, ediție de V. A. Urechea, tom. I., 1886). Ambele sinteze sînt prelucrarea cursului de limbă și literatură română predat la liceu și la universitate, în anii 1861—1871 și 1875—1906, despre istoria social-politică și cultural-literară a românilor de la origini pînă în 1714. Krudiția cărturarului bucovinean în interesul pentru opiniile străine și autohtone despre originea poporului și a limbii române sînt probate de o bogată bibliografie. Ca istoric literar, I. G. Sbiera nu lîmitează conceptul de literatură doar la beletristică, interpretînd pozitiv literatura poetică conform concepției științifice a lui Kant—Majorescu. Conceptul de literatură română cuprinde și operele scrise în limbi străine ale unor autori români, îndeosebi ale celor din epoca veche, iar literatura națională semnifică în esență tot

ce denumește literatura artistică (frumoasă), beletristică sau poetică (creativă). Terenul literaturii frumoase nu e decît o realitate idealizată și nu aceea din viața cotidiană. O prezentare de istorie a literaturii române vechi, cea mai vigoasă sinteză pînă la exegezele lui N. Iorga, „Mișcări culturale și literare”, impresionează pînă astăzi, prin diversitatea, ingeniozitatea informațiilor pline de adevăr puse în slujba afirmării scrisului românesc. Dobîndind aprecieri elogioase prin obiectivitatea judecăților, profunzimea documentării, cunoașterea directă a izvoarelor, claritatea unor capitole obscure din trecutul nostru cultural, nelipsite de prezența unor opinii eronate din „Istoria literaturii române vechi”, numele lui I. G. Sbiera s-a consacrat ca filolog și istoric literar prin editarea unuia dintre primele monumente de limbă veche românească, „Codiculele Voronețean”. Prelegerile lui A. Pumnul din anii lui Sbiera de gimnazist îi vor facilita înțelegerea profundă a creației populare din Bucovina. Încă din anul 1858, studentul Sbiera consideră foclorul o comoară a științelor. Preocupările sale de culegător de folclor se continuă și în cea de a doua etapă a activității, cînd profesorul va include producțiile populare în conceptul de literatură. Activitatea de folclorist a lui I. G. Sbiera se situează în epoca romantică a folcloristicii românești, marcată de gloria poetică a lui Vasile Alecsandri. Specificul celor mai realizate basme, povești, snoave din colecția sa, sint desfășurarea dinamică a scenelor, hazulul popular dublat de neprevăzutul situațiilor. Diversificată ca aspecte și tendințe, opera culturală și literară a lui I. G. Sbiera cuprinde articole, studii, conferințe, dări de seamă aflate în revistele vremii: („Foaia Societății”, „Almanahul Societății”, „Familia”, „Vatra”, „România Jună” din Viena, „Arhiva” din Iași, „Gazeta Bucovinei”, „Patria”, „Junimea literară” etc. Există peste 30 de lucrări care se adaugă la cele menționate, apărute în volume. Petre HERȚANU

● O „Săptămînă a Bibliotecii”

Viața culturală a Sucevei a fost marcată în luna decembrie de o „Săptămînă a Bibliotecii Județene”, manifestare aflată la prima ediție și care a inclus o bogată paletă de acțiuni specifice: o expoziție de cărți rare, o expoziție retrospectivă de carte dedicată scriitorilor Nicolae Labiș, George Sidorovič și Dragoș Viçel, o sesiune de comunicări privind valorificarea patrimoniului spiritual local, săzătorii literare, evocări, seri de audiiții „Din fonoteca de aur”, lansări de noi cărți etc. În același cadru, la Tipografia Suceava, cu ocazia Zilei tipografilor, a avut loc o întîlnire cu poezii Ion Beldeanu, George Damian și Marcel Mureșeanu. De menționat este faptul că Biblioteca suceveană, al cărei

fond însumează în prezent peste 300 mii de volume, desfășoară o fructuoasă activitate de cercetare, punînd la dispoziția cititorilor bibliografii tematice, liste bibliografice și alte instrumente de lucru de mare utilitate. De asemenea, în ultimii ani sub egida aceluiași instituții au fost publicate ghidurile bio-bibliografice „Știința în Bucovina” (3 volume), „Muzica în Bucovina” și „Arta în Bucovina”. La festivitatea de deschidere a „Săptămînii Bibliotecii” au fost prezenți Alexandru Vornicu, șeful Secției de propagandă a Comitetului Județean Suceava al P. C. R. și Al. Toma, președintele Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Suceava. (I.B.)

● Al. Cumpătă la Suceava

După două semnificative popasuri, la Botoșani și la Iași, pictorul de sorginte moldovenească, Al. Cumpătă, unul dintre remarcabili artiști contemporani, a expus la sfîrșitul anului trecut în Galeria de artă din Suceava. Insoțit de flori, de marine, de memorabile „securi” despre Om, puse toate

sub semnul unei exemplare modestii și al unei culturii artistice pe măsură, Al. Cumpătă a fost, în săptămînile în care l-am avut lîngă noi, și un preopinent lîngă care mai tinerii săi prieteni întru pictură din Suceava au recunoscut Profesorul. (M.M.)

● Expoziții

La Suceava a fost deschisă Expoziția anuală județeană de caricatură, cuprînzînd, de această dată, 13 graficieni suceveni, cu aproape 50 de lucrări. Mai vechilor noastre cunoștințe: Radu Bercea, George Ostafi, Constantin Papuc, Pamfil Horodnic, George Licurici, Doru Olaș Ghiocel, Viorel Flutur, Florin Susinschi, Viorel Cordescu, Eduard Pintilie, care revin pe simezele Galeriei ca originale imagini dintr-o me-

reu împropătată și seducătoare realitate de fiecare zi, li se adaugă și cîteva nume noi: Iancu Damian, Pavel Lămășan, Pinzaru. Muzeul din orașul Gura Humorului găzduiește expoziția de pictură și grafică a plasticianului sucevean Grigore Micu. Un grupaj de treizeci de lucrări reconstituite pentru privitor „momente” din existența unui sat bucovinean al memoriei, peisaje și portrete. (V.M.)

REALIZATORI: Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DĂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA
Secretariat: Eugen DIMITRIU
Tehnoredactare: Valentin MILICI

COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA
str. Mihai Viteazul nr. 48

democrați”. Proclamația-manifest a fost adresată opiniei publice internaționale și înaintată ambasadorilor puterilor Antantei la Petrograd. Ea se întemeia pe principiul dreptului de autodeterminare. Începînd cu data de 14 iunie 1917, pe lîngă Marele Stat Major a funcționat „Biroul ardelen-bucovinean” cu menirea de a se ocupa de tot românii voluntari

VOLUNTARI
BUCOVINENI
ÎN LUPTA
PENTRU UNIRE

și de prizonieri. După cîteva vreme, în locul biroului s-a înființat „Serviciul cultural al voluntarilor ardeleni și bucovineni”, cu îndatorirea de a înrola ca voluntari pe românii din provinciile subjugate, aflați în țările aliate ca prizonieri sau refugiați. În 20 iulie 1917, Sever Bocu, Ghiță Pop, Iosif Schiopul, foști redactori ai gazetei „Tribuna” de la Arad, împreună cu bucovineanul Filareț Boboc au scris pînă la urmă „România Mare, Foala voluntarilor români din Austro-Ungaria”. Prin cele 23 de numere redactate și difuzate cu destulă greutate, au transmis apeluri către prizonieri, străini din România, situația voluntarilor, aspecte ale declinului imperiului austro-ungar. Foiletonul literar-cultural era semnat de M. Sadoveanu, M. Bocu, I. Modreanu. Mii și mii de voluntari români s-au îndreptat spre România pentru a se înrola în armata română, mulți dintre ei au participat la bătăliile decisive de la

Mărăști și Mărăești, sfințind cu sîngele lor cauza eliberării și unității românilor. După ocuparea Ucrainei de către armatele germano-austro-ungare drumul voluntarilor spre patrie a fost tăiat. Unii refugiați sau prizonieri români au luat drumul lung al Siberiei, alcătuiind la Celiabinsk, în 3 august 1918, Comitetul național român, avînd ca președinte pe bucovineanul Voicu Nițescu. La 29 octombrie 1918 adunarea garnizoanei Corpului voluntarilor români a redactat și difuzat, drept răspuns la manifestul împăratului Carol, o declarație prin care se spunea categoric: „declaram și proclamăm toate provinciile românești, Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul și Bucovina din monarhia austro-ungară desfăcute de către această împărăție...”. În numele voluntarilor Voicu Nițescu a trimis o telegramă președintelui Wilson, al S.U.A., proclamînd desfacerea pămînturilor românești din Austro-Ungaria și alipirea lor la România.

Tot la Celiabinsk a apărut în 1918 „Gazeta Transilvaniei și a Bucovinei” sub redacția aceluiași Voicu Nițescu, asistat de redactorul Victor Branșeș. Publicația a militat pentru întărirea conștiinței naționale a voluntarilor. Prizonierii români aflați la Moscova au tipărit „Foiața tîranului”, urmărind să asocieze idealul de eliberare națională de cel al eliberării sociale.

Cauza unirii a fost propagată și în Franța, Italia, S.U.A., Anglia, precum și în alte state ale lumii de numeroși soldați și poporului român. Ea a fost înconștientă de succes. La 15/28 noiembrie Congresul general al populației din Bucovina a hotărît unirea cu România, iar la 1 decembrie 1918 Adunarea Națională de la Alba-Iulia a luat aceeași decizie cu privire la Transilvania.

Marșea unire din 1918, la care au contribuit și voluntarii bucovineni, a fost o încununare a aspirațiilor de veacuri, o operă a întregului popor român.

Nicolae STEIU

„Limba noastră-i o comoară”

pentru poezie, imboldul niciodată stîns pentru lectura versului autentic le datoroesc marelui meu profesor. De atunci știu că nu există poezie dificilă, ci numai trepte ale înțelesului și înțelegerea ei. Nu e vorba aici desigur de ocazionale confesiuni menite să sporească paginile de memorialistică dedicate autorului celebrei „Istoria a literaturii române”. Pasajele au fost preluate dintr-un meu gazdău de cîmpid de „România literară” și intitulat simplu „Profesorii mei de limbă și literatură română”. Gh. Rădulescu își aminteaște cu emoție de cîteva dintre profesorii săi, între care și Vladimir Streinu, și a face spre a sublinia noblețea misiunii cu care au fost investiiți dîndu-le deosebită respectare educatori: „De la ei, marii meșteri mei profesori, am învățat nu numai adevărul despre limbă și etnogeneza poporului nostru, dar și datorită de a le iubi

și prețui”. Într-adevăr, ce-si poate dori mai mult un tîlăvărit dascăl decît adevărul frumoase cuvinte? Despre răspunderea profesorilor de limbă și literatură română în cultivarea respectului față de valorile spirituale, față de felul în care sînt utilizate normele scrierii și vorbirii corecte se cunosc suficiențe lucruri. Și nu vom insista. Articolul de la care am plecat punctează, de altfel, cu pertinente datele problemei. Îmbucurător rămîne faptul că revistele noastre se dovedesc a fi preocupate de această chestiune. Reamintim și ampla anchetă apărută în SLAST sub genericul „Cum apăram puritatea limbii vorbite”. Există în unele publicații rubrici permanente consacrate fenomenelor acustice de limbă. Și e bine să fie așa, pentru că limba română reprezintă o zestre națională pe care trebuie s-o apărăm cu sfîrșită ferocitate de orice încercare de slăbire, falsificare, deteriorare. Se impune însă o extindere a acestor inițiative care nu pot pierde din vedere dezideratul formativ, respectul, prețuirea limbii rămînd o permanentă și aleasă categorie. Pentru că limba și cultura, cum afirmă și Gh. Rădulescu în intervenția sa de o distinsă autoritate intelectuală, ne definesc și ne legitimează ca popor în conștiința umanității.”

Ioanid DELEANU

talgie-visătoare, ci „bătînd terenul”, controlînd execuția cutărei galerii, urmărind cu rigoare înaintarea sapeilor de forare sau întîrziindu deasupra eșantioanelor extrase pentru determinările de laborator. Acțiunile sînt precise, bazate pe nenumerate ore de elaborare la capătul cărora se află, trebuie să se afle, efectul economic. „Nu ne putem permite să mîzim doar pe ipoteze. Orice program se fundamentează pe cerințe exacte. Producția are nevoie de resurse palpabile. De-aceea documentațiile se completează, se amplifică pe parcurs în concordanță cu realitatea de șantier”. „Riscul este exclus?”. „Nereușitele în cazul de față sînt minime. De ce? Pentru că noi continuăm valorificarea flancurilor intrate în exploatare. Deci știm ce căutăm, nu

facem prospectare de dragul prospec-tării”. La Broșteni oamenii au ceva din solemnitatea și măreția munților. Ei știu că munca lor nu e o muncă onerară, că ea trebuie făcută temeinic, cu dăruire și pricepere. Mineritul și tot ceea ce implică scoaterea la suprafață a valorilor descoperite nu mai reprezintă pe valea Bistriței o noutate. Mulți, foarte mulți dintre băștinaii, care mai ieri urmăreau „de la distanță” freamătul produs de necunoscuții „descălcători”, au devenit între timp ortaci de primă mînă. Liceul din centrul de comună s-a și profilat pe noile meserii. Ceea ce nu înseamnă că ocupațiile tradiționale au dispărut. Dar la Broșteni se scrie o nouă istorie, o istorie ce are prospețime și vitalitatea dimineților de fiecare zi.

Dimineți la Broșteni

(urmare din pag. I)

nostru, al geologilor”. Lui Ștefan Hirșu îi stă bine această „modestie” și, într-un fel, aveam să-i dau dreptate. Grupul de geologi din munții Broștenilor poartă desigur o mare răspundere în identificarea noilor fi-loane, și de perspicacitatea și competența fiecăruia depînd întîrzierea sau grăbirea evidențierii acestora. „În prezent mergem pe cercetarea de adîncime. Datele pe care le avem confirmă prognozele inițiale”. Îl ascult și încerc să mi-i imaginez pe acești îndrăzneți (și orgolioși) detectori de „ecuații nerezolvate” nu hălăduind pe coline însoțite într-o postură nos-